

ამერიკის შეერთებული შტატების „მოლაპატურე“ წიგნის დაწერაში ადვოკატები

Author: Maharram Zeynalov

აკრამ აილისლის უნდოდა ეჩვენებინა, რომ მის თანამემამულე ამერიკის შეერთებული შტატების წარსულის შეცდომების აღიარება შეუძლიათ, თუმცა მისი საჯაროდ დამცირება ამის საპირისპიროს ამტკიცებს.

ამერიკის შეერთებული შტატების, აკრამ აილისლის რომანი სომხებისადმი ზედმეტი თანაგრძნობის გამოხატვად აღიქვას, რის გამოც მას უმაღლესი სახელმწიფო ჯილდო ჩამოართვეს და საჯარო შეურაცხოვის საგანიც გახადეს.

კრიტიკული განწყობის მატებასთან ერთად მწერალმა განაცხადა, რომ თავს ისე გრძნობს თითქოს სტალინიზმის რეპრესიულ პერიოდში ცხოვრობდეს.

აილისლის რომანი „ქვის სიმბრები“ მოსკოვის ჟურნალ „დრუჟბა ნაროდოვის“ დეკემბრის ნომერში დაიბეჭდა. მასში აღწერილია სომხეთა მასობრივი მკვლელობები, რომელთაც ადგილი ჰქონდა მე-20 საუკუნის დასაწყისში ნახიჩევანში და საბჭოთა მმართველობის ბოლო პერიოდში ქალაქ სუმგაიტში.

საპროტესტო აქციის მონაწილეებმა აილისლის პორტრეტი საჯაროდ დაწვეს, ხოლო პარლამენტის წევრებმა მისთვის მოქალაქეობის ჩამორთმევაც კი მოითხოვეს.

პრეზიდენტმა ილჰამ ალიევმა 7 თებერვალს გამოსცა ბრძანებულება, რომლის თანახმადაც აილისლის „სახალხო მწერლის“ ტიტული ჩამოერთვა.

პრეზიდენტის ადმინისტრაციაში ამ საკითხთან დაკავშირებით მკაფიოდ ჩამოყალიბებული პოზიცია გააჩნიათ. პოლიტიკური დეპარტამენტის ხელმძღვანელმა ალი ჰასანოვმა ამერიკის პრესის სააგენტოსთან (APA) საუბრისას განაცხადა: „ჩვენ, ამერიკის შეერთებული შტატები, ასეთი ადამიანების მიმართ სიძულვილს უნდა ვამჟღავნებდეთ. ადამიანს, რომელიც არცერთ ერს არ ეკუთვნის არა აქვს უფლება ადამიანურ გრძნობებზე ილაპარაკოს.“

ჰასანოვმა აილისლი თურქ მწერალს, ორჰან ფამუქს შეადარა, რომელმაც მე-20 საუკუნის დასაწყისში სომხების მიმართ განხორციელებული გენოციდის აღიარებით თავისი ხელისუფლების განრისხება გამოიწვია.

„ორჰან ფამუქის გამონათქვამმა ‘თურქებმა უნდა ვაღიაროთ სომხების გენოციდი’ მთელი ერი გაანაწყენა. მისი თქმით, ეს მას ნობელის პრემიის მისაღებად სჭირდებოდა, თუმცა ამის გამო მან სამშობლო დაკარგა,“ - განაცხადა ჰასანოვმა. „როგორც ჩანს აკრამ აილისლისაც უნდა ნობელის პრემიის მიღება. უბრალოდ ღირს თუ არა რომელიმე ჯილდო იმად, რომ საკუთარი ერის და ხალხის მიერ იყო გარიყული? სამშობლოს სიყვარულს ხომ ვერაფერი დაუდგება წინ.“

მეოცე საუკუნის დასაწყისი და დასასრული ამერიკის შეერთებული შტატებისა და სომხებს შორის ძლიერი დაპირისპირებებით გამოირჩეოდა. ეს მოვლენები ნაკლებად დასახული მხატვრულ ნაწარმოებებში, რადგან ორივე მხარე ცდილობდა მეორე ერის მიერ განცდილი ტკივილის გაუფასურებას.

უცნობია რამდენმა ადამიანმა წაიკითხა აილისლის წიგნი, თუმცა ხელისუფლების წარმომადგენლების მხრიდან ის არაპატრიოტულ ნაწარმოებად უკვე არის შერაცხული.

„სომხებმა აკრამ აილისლის ძველი უნდა დაუდგან,“ ამბობს პარლამენტის წევრი მმართველი „იენი ზერბაიჯანის“ პარტიიდან სიავუშ ნოვრუზოვი. „ყველა სომეხი ერთად შეკრებილი ვერ ჩამოაყალიბებდა „სომხურ სიმართლეს“ რუსულ ენაზე უკეთესად, ვიდრე ეს აილისლიმ მოახერხა.“

1 თებერვალს, როდესაც პარლამენტში წიგნის განხილვა მიმდინარეობდა პარლამენტის ერთ-ერთმა წევრმა აკრამ აილისლისათვის მოქალაქეობის ჩამორთმევის შესახებ წამოიყენა წინადადება და თან დასძინა: „წავიდეს ერევანში და იქ რომელიმე ეკლესიაში იმსახუროს.“ სხვა წევრებმა შესთავაზეს მისი ნაშრომების დაბეჭდვისათვის ჯარიმის შემოღება, ვიცე-სპიკერმა, ბაჰარ მურადოვამ კი მას ღალატში დასდო ბრალი.

საპარლამენტო განხილვამდე ერთი დღით ადრე, ხელისუფლების მხარდამჭერი ახალგაზრდა აქტივისტების ჯგუფმა მწერალთა კავშირის შენობასთან საპროტესტო აქცია მოაწყო. დემონსტრანტებმა დაწვეს პოსტერები მწერლის გამოსახულებით და წიგნის დასახელებით. ისინი გაიძახოდნენ: „სომეხი აკრამ, წადი ქვეყნიდან.“

აილისლის თქმით ის ნანახით გაოგნებული დარჩა.

„თუ ჩემი ქვეყნიდან წასვლა უნდა, ამისათვის რაიმე უფრო ცივილიზებული მეთოდი უნდა მოძებნონ“, განაცხადა მან IWPR-თან საუბრისას. „ვიხედები ფანჯრიდან და ვხედავ, რომ კიდევ იკრებიებიან ახალგაზრდები.“

თავის წიგნზე საუბრისას აილისლი აღნიშნა, რომ სურდა სომხებისათვის გაეგზავნა მესიჯი იმისა, რომ ამერიკის შეერთებული შტატების წარსულის შეცდომები.

მწერლის თქმით მისი მეუღლე, შვილი და რძალი სამსახურებიდან გაათავისუფლეს.

„ჩემი ცოლი ძალიან უცნაური მიზეზით გამოუშვეს სამსახურიდან, მას ბრალად დასდეს ის, რომ თითქოს ის სომეხი მწერლების მიერ დაწერილ წიგნებს ინახავდა ბიბლიოთეკაში. აბა სხვაგან სად უნდა ინახებოდეს წიგნი? ამასთან ისინი ისეთი წიგნებზე საუბრობდნენ, რომლებიც სომეხი ავტორების მიერ საერთოდ არაა დაწერილი,“ - თქვა აილისლიმ.

„ის, რაც ხდება უბრალოდ წარმოუდგენელია. ჩვენ ვცხოვრობთ ამერიკაში, ქვეყანაში, რომელსაც ალბულები აქვს ვალდებული ვეროპის საბჭოს წინაშე, რომელსაც აქვს კონსტიტუცია, სადაც გამოხატვის თავისუფლებაზეა საუბარი, თუმცა ისეთი გრძნობა მეუფლება თითქოს 1937 წლის საბჭოთა კავშირში ვცხოვრობ,“ - ამბობს აილისლი. „ჩვენმა მეცნიერებებმა აკადემიამ გადანყვიტა ჩემი წიგნის სრულად გამოკვლევა, რაც ასევე იმის მანიჭებელია, რომ ამ ქვეყანაში არც ისე კარგადაა საქმეები“.

მწერალი ფიქრობს, რომ მის წინააღმდეგ აგორებული კამპანია მის „ინტელექტუალთა ფორუმის“ წევრობას უკავშირდება. ფორუმის ხელმძღვანელი ცნობილი სცენარისტი რუსტამ იბრაჰიმბეკოვია, რომელსაც არც თუ ისე სახარბიელო ურთიერთობა აქვს ხელისუფლებასთან.“

პოეტი გუნელ მოვლუდი ერთ-ერთი იმათგანია ვინც „ქვის სიმბრები“ წაიკითხა.

„როგორც მწერალმა, არ შემიძლია არ აღვნიშნო ლიტერატურული ღირებულება წიგნისა, რომელიც არაჩვეულებრივად არის დაწერილი. როგორც მკითხველმა, უდიდესი სიამოვნება მივიღე. როგორც მოქალაქემ, თან ხაზი მიწდა გავუსვა, როგორც ყარაბაღიდან დევნილმა, შემიძლია ვთქვა, რომ წიგნს ჩემში უარყოფითი ემოციები არ გამოუწვევია,“ ამბობს ის. „რაც შეეხება საზოგადოების რეაქციას ამ წიგნთან და მის ავტორთან მიმართებაში, ბევრ ქვეყანაში არსებობს უკმაყოფილების გამოხატვის ცივილიზებული ხერხები. თუ წიგნმა შენ ემოციურად

დაგაზიანა შეგიძლია მიმართო სასამართლოს.“

მაკერამ ზეინალოვი თავისუფალი ჟურნალისტია აზერბაიჯანში

Location: Azerbaijan

Topic: Media

Source URL: <https://iwpr.net/ka/global-voices/%E1%83%90%E1%83%96%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%91%E1%83%90%E1%83%98%E1%83%AF%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%94%E1%83%9A%E1%83%9B%E1%83%AC%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%A1%E2%80%9E%E1%83%9B%E1%83%9D%E1%83%A6%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%A2%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98%E2%80%9C%E1%83%AC%E1%83%98%E1%83%92%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%A1>